

az ő megbízásából) költekezett. Az igénynek a meglévő értékre való szorítása az alaptalan gazdagodás gyakorlati légköréből való. Itt pedig legalább is tacitus consensus szerződés alapján történt a költekezés.

Ami az eset lényegét érinti — a turpis causa az egész tényállást egyformán szövi át, vagy egyformán nem szövi át. A költekezésnek munkateljesítésnek ugyanazon társadalmi, pszichikai, jogi gyökerei vannak. Az együttélés nélkül felperes nem dolgozott volna alperes gazdaságában, de nem is költekezett volna az alperes épületeire. Miért itéli meg a Kuria a pénzkidást, amikor a munkateljesítmény ellenértékének követelhetőségét kizárja? Ebben a kettős formájában az ítélet benső ellentmondásban szenved. Az ellenmondás megszüntetésének két útja — a teljes elutasítás és mindkét igény elismerése — közül az utóbbit tartjuk a megfelelőbbnek. A turpis causa jogérvényesítést kizáró akadálya maradjon azon szűkebb területen, amikor az erkölcsi érzés otromba megsértésével állunk szemben. Eveken át teljesített munka ellenértékétől elútnj valakit — esetleg olyan valaki javára, aki tett ígérését szegte meg — nem lehet az erkölcsi elvek postulatuma.

B. S.

A relativ házassági bontó ok birói mérlegeléséhez. A. H. T. 80. §. utolsó bekezdése a bíró mérlegelésére bizza, hogy a bontó ok következtében a házassági viszony annyira fel van-e dülva, hogy a felbontást kérő részére a további életközösség elviselhetlenné vált. Ennek a mérlegelésnek a körébe a bíróság — teljesen helyesen — bevonja a társadalmi környezetet is, amelyben a felek élnek. A gyakorlati alkalmazásban azonban itt-ott a Kuria nagyon „madártávlatból“ nézi a felek társadalmi helyzetét. Súlyos sértéseket sem lát elég súlyosaknak, a házasságot annyira feldultnak, hogy válást mondjon ki — mert a felek között concrete a bíróság felfogása szerint a súlyos se súlyos. Éles példája, tulzása ennek az irányzatnak a P. III. 4972/1936. számú határozata. Az ítélet megállapítja, hogy az alperes feleség mással „ az alberleti viszonyt meghaladó barátságos összeköttetésben“ van hét év óta, hogy az alperesnek a különélés alatt gyermeke született, hogy a szomszédok alperest az alberlővel házasársaknak tartották, az alperes gyermekei apának szólítják az alberlőt. A Kuria meg is állapítja — eddig a döntés abszolút helyes, — hogy a H. T. 80. §-a szerinti bontó ok fennforog. De abból, hogy felperes, a tényállás szerint, az együttélés alatt alperessel durván bánt, hogy az életközösséget ő szakította meg, hogy azután más nővel állott össze, akivel alperest, mikor a férjét visszahívni jött, megtámadták, a Kuria azt a következtetést vonta le, hogy:

„ezek a körülmények a felperes egyéniségének oly alantass vonásait tárják fel, amelyekre figyelemmel a m. kir. Kuria megítélése szerint, az alperesnek K. L.-sal való összeköttetésében megnyilvánuló és egyedül bizonyított sérelmes magaviselete nem dülja fel, a felperesre nézve, a házassági viszonyt annyira, hogy emiatt reá nézve, a házassági életközösségnek az alperessel való folytatása, lehetlenné vált.“

Alig hisszük, hogy az erkölcsi rendszer akár a házasságok lehető fenntartásának elve ezzel a döntéssel nyereségre tett volna szert. Összetörött cserépdarabokból nem lehet edényt összedrótzni. Vajjon mikor volna az a házasság kellően feldultnak tekinthető, ha a két házasárs mindegyike ágyassági viszonyt tart fenn, hét éve különváltan élnek és az asszonynak a maga

uj emberétől gyermeke született? A felperes férj még oly alantás vonásai mellett is ez a házasság keresztül-kasul fel van dülva. A házaselek életviszonyainak ez a szociológiai értékelése nézetünk szerint téves nyomokon jár, alapjaiban elhibázott.

B. S.

Alkusz-dij az ügylet létre nem jötte esetére. Törvényhozás és törvénykezés egyaránt azon jogtételt vallja, hogy az alkusz-dij csak az esetben jár ellenkező megállapodás hiányában, ha a szerződés létre jön. Így rendelkezik a Polg. törvénykönyvjavaslat 1351. §-a is és teljes szigorúsággal vallja ezt az álláspontot a bírói gyakorlat is. A közvetítő viseli tehát azt a kockázatot is, hogy a megbízó fél ügyletkötő szándékától eláll és ezen okból az ügylet létre nem jön. Ez az elrendezés sok esetben sérti a méltányosságot. A közvetítő a megbízó utasítására utána jár egy alkalmas szerződőtárs felkutatásának és ha munkája eredménnyel jár és a megbízótól kapott feltételeknek mindenben eleget tenni kész szerződő felet sikerül is neki találnia, az ő tevékenységének teljes befejezettsége dacára elesik a neki járó díjtól még akkor is, ha az ügylet létrejötté azon dől meg, hogy a megbízó ügyletkötő szándékától eláll. A Polg. törvénykönyvjavaslat 1352. szakasza ezen a helyzetben enyhített ígér, annyiban, hogy az alkusznak a megbízó visszalépése esetén, ha az alkusz részéről kellően előkészített szerződés megkötését ok nélkül megtagadja, költségei egészbeni vagy részbeni megtérítésére igényt ad. A Javaslatnak ez a rendelkezése is csak a saját költségek megtérítéséig ment el, de a tulajdonképeni kár az elveszett jutalék, és ehhez jogot a Javaslat sem ad. Most a Kuria P. IV. 9210/1926. számú határozata (Hiteljogi Döntvénytár 1927. évf. 72. eset) a Polgári Törvénykönyvjavaslat ezen rendelkezésénél is messzebb megy és a felperes gazdasági egyesületnek a jutalékot is megítélte a létre nem jött ügyletek után azon az alapon, hogy az egyesületnek megállapodása volt a megbízó féllal szerződés-kötések közvetítésére, hozott is a megállapodásszerű feltételekkel való szerződésre kész ügyletet, de alperes a felperes gazdasági egyesület által hozott felekkel a szerződést mégsem kötötte meg. A Kuria ezen döntését azon anyagi jogszabályra alapítja, hogy a közvetítőt a szerződéses jutalék az ügylet meghiusulása esetén is megilleti, ha a megállapodásszerű feltételekkel való szerződés-kötésre kész ügyletet hoz, az ügylet azonban a jutalékot kötelezett fél hibájából hiúsul meg. A Kuria által felhívott ez az anyagi jogszabály gyakorlatban nem él, sőt tulságosan át vagyunk itatva attól a fentiek szerint nem méltányos jogtételtől, hogy az ügylet létre nem jötte esetére alkusz-dij nem követelhető.

Fölöttébb örvendetes, ha a Kuria szakít az eddigi merev gyakorlattal és a méltányosság szellemében az eddigi gyakorlat egy nyilvánvaló sérelmét reparálja. Kívánatos, hogy ez a határozat a bírói gyakorlatban és főként az alsó fokokon is állan dőssüljön.

B. S.

Ingatlan vételárának kamata mint tartásdíj. Felperes férjével alperessel közjegyzői okiratban abban állapodik meg, hogy felperes a tulajdonát képező ingatlant eladja alperesnek azzal a kikötéssel, hogy az alperes a vételár után neki kamatot fizet. A közjegyzői okirat az 1912. évben jött létre. Felperes alperestől az 1912. év után nemsokára bíróság elválik.

Felperes az 1926. évben pert indít alperes ellen az eladott